

*Сиквин Ю.А.,
студентка 4 курсу,
Слюта А.М.,
доцент кафедри географії, к.п.д.и.*

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Г.Г.Шевченка

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГЕОГРАФІЧНОГО ПРОФІЛЮ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ УМІНЬ

Сучасні тенденції розвитку суспільства та вітчизняної освіти зумовлюють формування фахівців, які здатні здійснювати професійну діяльність на демократичних і гуманістичних засадах, реалізовувати освітню політику як пріоритетну функцію держави, забезпечувати розвиток та самореалізацію особистісних якостей, вирішення освітніх та духовно-культурних проблем.

Професійні уміння майбутнього фахівця – це заснована на знаннях готовність людини виконувати професійну діяльність. Уміння неможливі без знань і формуються лише на їхній основі.

Формування професійних умінь є невід'ємною складовою загальноосвітнього процесу підготовки фахівців географічного профілю. Сучасна педагогіка розглядає процес формування особистості та професійних умінь як послідовний виховний та дидактичний вплив під час набуття людиною вищої освіти, в рамках якої відбувається професійна підготовка майбутніх фахівців-географів.

Формування професійних умінь майбутніх фахівців визначається розвитком його особистісних якостей (фізіологічних, психічних, соціальних, педагогічних), цілісністю набуті професійної компетентності (сформованість практично-професійних умінь та навичок, розвиток професійної компетентності, досконалість теоретичної бази), відповідність сучасним суспільним вимогам (моральним, етичним, комунікаційним, професійним). Таке визначення допомагає цілісно сформувати уміння та навички майбутнього фахівця, які органічно послідовно формуються в процесі як виховання, так і навчання.

До складу професійної компетентності майбутніх фахівців географічного профілю мають входити мотиваційний, когнітивний, професійно-особистісний, діяльнісний [4].

У відповідності з розробками Н.Ф. Талізної [5], а саме моделі фахівця з позитивних професійно значущих якостей, яких майбутній фахівець географічного напряму повинен набуті під час навчання у ЗВО, особлива увага приділена компетентності та насамперед професійним (загально інженерним і предметним), загальнонауковим, інструментальним, комунікаційним, соціально-особистісним якостям майбутнього фахівця в галузі. Мотиваційні якості характеризуються усвідомленим інтересом до дійсності, цілеспрямованістю, спроможністю до творчості, підвищенням професійної мобільності, прагненням до професійного зростання, гнучкості мислення. Індивідуальний стиль пізнавальної діяльності передбачає розвиток розумових здібностей, когнітивні навички (аналіз, синтез, абстракція, узагальнення, порівняння, індукція і дедукція), перцептивні навички (сприйняття, розуміння, оцінка, емпатія), рівень розвитку рефлексії (самооцінка, самоконтроль, самооаналіз), прогностичні навички (ангажиція, висунування гіпотез).

На нашу думку, розвивати професійні уміння можна, за рахунок посилення практичної спрямованості навчання, що посилюється в процесі виробничої практики (студент застосовує знання певного курсу стосовно до об'єктів, пов'язаних з майбутньою професійною діяльністю) та встановлення й зміцнення міждисциплінарних зв'язків (студенти застосовують набуті знання під час вивчення інших курсів у повних та застосування професійних умінь у нетипових ситуаціях).

Отже, до основних професійних умінь майбутніх фахівців географічного профілю, які формуються з урахуванням набутих знань в процесі навчання, відносимо насамперед такі:

– уміння користуватися професійною (географічною) термінологією, здатність творчо мислити, набуття дослідницького досвіду;

– уміння володіти комунікативними якостями і застосовувати їх у сфері майбутньої діяльності, а також під час самостійної роботи, у процесі колективної (групової) роботи;

– уміння застосовувати інформаційно-комунікаційні технології для самостійного здобуття необхідної інформації, презентації результатів діяльності;

– уміння користуватися вимрювальними приладами у майбутній професійній діяльності;

– уміння проводити географічний аналіз природних та суспільних об'єктів і процесів у різних просторово-часових масштабах;

– уміння орієнтуватися у сучасних геоінформаційних системах (можливостях систем, порівняння доцільності застосування у різних географічних дослідженнях);

– уміння розробити систему інформаційного забезпечення географічного моніторингу;

– уміння працювати в колективі, самостійно приймати рішення та нести за їх відповідальність, – уміння самостійно планувати та організувати свою діяльність (зокрема експериментальну).

Мотиваційний компонент професійної компетентності майбутнього фахівця географічного профілю містить в собі систему мотивів та ціннісних орієнтирів, які виражають усвідомлене прагнення до виконання будь-якої діяльності.

Когнітивний компонент містить в основі професійної підготовки оволодіння системи знань, на яких базується система умінь, що в сукупності утворюють професійну компетентність. Важливою умовою результативної діяльності фахівців є наявність фахових знань. Вони дають змогу вільно орієнтуватися в потоці різноманітної географічної інформації, обирати з неї найбільш правдиву та значущу інформацію, осмислювати, конструювати й обгрунтовувати свої програми діяльності, на науковому рівні описувати природні явища, процеси і факти, пояснювати та передбачати напрямки розвитку та зміни географічних процесів, володіти методикою навчання географічних дисциплін.

В основу діялісного компоненту покладена професійна діяльність як один із процесуальних показників. Основним показником професійної діяльності майбутніх фахівців географічного напряму є уміння, які він має закріплювати практично, що дозволяє сформувати комплекс необхідних умінь. Як зазначає С. Гончаренко, уміння – це «засвоений суб'єктом спосіб виконання дій, який забезпечує сукупність набутих знань і навичок» [2, с. 43]. Професійні уміння є важливим практичним компонентом особистості фахівця, передумовою для формування та становлення яких виступають знання. М. Євух пояснює куміння» розуміє як опанування людиною способу виконання дій, забезпечених деякою сукупністю знань, оскільки уміння відображається, виявляється у здатності усвідомлено використовувати знання [3].

Конструктивні уміння полягають у поетапному плануванні професійної діяльності. Особливого розвитку вони набувають під час навчально-польової практики з географії. Це пояснюється тим, що навчально-польова практика потребує теоретичної підготовки (підбір та вивчення літературних джерел, підбір місця проведення польової практики, укомплектування обладнання) правильного проведення польових дослідницьких робіт, вчасного завершення практики та ефективного застосування набутих знань і практичних навичок у професійній та науковій діяльності.

Дослідницькі уміння – здатність виконувати практичні дії, що допомагають закрити вивчений теоретичний матеріал на основі здобутих знань, а також передбачити процес готовності до подальшої діяльності. Дослідження де критерій до пізнання явищ, процесів у навколишньому середовищі та у лабораторних умовах. Безумовно неможливо вивчати географію, а потім передувати здобути знання наступним поколінням.

Гностичні уміння базуються на перцептивних здібностях. Це здатність спостерігати, помічати, аналізувати, а також користуватися науковою і навчальною методикою літературою а проводити елементарні дослідження. Особливо важливі гностичні уміння під час польових практик, коли студенти-географи вчаться аналізувати природні явища та процеси, особливості їх перебувти та спостерігати за суттєвими змінами у ірриродньому середовищі.

Організаторські уміння пов'язані з реалізацією намічених планів під час навчально-польової практики, а також у педагогічній діяльності.

Комунікативні уміння – це уміння спілкуватися, знаходити раціональні шляхи взаємодії з навколишніми. Комунікативність яскраво виявляється у педагогічному такті, здатності уникати конфліктів.

Отже, підготовка майбутніх фахівців географічного профілю в Україні має забезпечувати формування висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців з цілісними географічними знаннями, мисленнєвими уміннями та навичками, які необхідні для прийняття географічно-обґрунтованих професійних рішень.

Література

1. Бабанський Ю.К. Оптимізація учбово-виховного процесу. Методическіє основи. М. Просвіщення. 1982. 192 с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. К.: Львів. 1997. 376с.
3. Свѣтук М.Б. Педагогічна технологія проєктування навчальних занять у вищій школі. Теоретичні питання освіти та виховання. зб. наук. пр./Київ. держ. лінгв. ун-т. К., 2001. Вип. 17. С. 3-11.
4. Сластенин В.А. Современные подходы к подготовке учителя. Педагогическое образование и наука. 2000. № 1. С. 44-51.
5. Тальзина Н.Ф. Теоретические основы разработки модели специалиста. М.: Знания, 1986. 112 с.

Титюк Л.В., Басва І.І., Тур Я.В.
асистенти кафедри патологічної анатомії, судової медицини та гістології.

Донецький національний медичний університет

ПЛАНУВАННЯ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ДОНЕЦЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Виховна робота – невід'ємна частина освітньо-виховного процесу в університеті. За своїми формами й методами виховання спирається на народні традиції, кращі надбання національної та світової педагогіки [1]. Куратор – це посередник між студентом, батьками та усім колективом вищого. Отже, від роботи куратора, його любові до студентів залежить, чи цікавим буде студентське життя, чи комфортно студенту буде в університеті протягом навчання [2].

Значна робота куратором групи проводиться з формування патріотизму, готовності до захисту Батьківщини, виховання поваги до її символів. Протягом навчального року куратор планує на виховних заходах висвітлити всі загальнодержавні свята та визначні дати. На такі заходи запрошують представників місцевого самоврядування, депутатський корпус, воїнів АТО, громадських активістів. Важливим аспектом роботи в групі є студентське самоврядування. У кожній групі обрано студентську раду, яка працює на демократичних засадах. Без неї куратор не прийматиме жодне важливе рішення. Крім того, представники студради групи присутні на засіданнях вченої ради, стилізаційної комісії. Зі свого боку адміністрація також допомагає студентам не тільки в її діяльності, а й у професійному та духовному зростанні. Щоразу на засідання студради запрошують знакових людей регіону – письменників, художників, депутатів, громадських діячів.

Куратор групи проводить значну роботу з профілактики правопорушень, виконання шкідливих звичок, пронагування здорового способу життя, формує повагу до закону та внутрішню потребу дотримання його положень. Щомісяця куратор запрошує для проведення профілактично-роз'яснювальних бесід працівників органів внутрішніх справ, юстиції, суду тощо. Куратор постійно аналізує стан дисципліни, дотримання студентами правил поведінки в університеті та громадських місцях, результати розглядають на засіданнях студентського самоврядування. Куратор контролює, як студенти дотримують розроблені та затверджені наказом директора заходи щодо профілактики топонімалії та вживання алкоголю. Під постійним контролем куратора перебувають студенти, що потребують посиленої педагогічної уваги. З ними куратор працює найбільше, залучаючи до співпраці

Виховуючи в молоді естетичні погляди, смаки, вміння відчувати і відтворювати прекрасне, куратор залучає студентів до участі в художній самодіяльності, ініціює проведення конкурсів на кращого читача соліста. Дбає куратор і про безпеку життєдіяльності студентів. Ведеться значна робота з формуванням здорового способу життя. Всю спортивну і оздоровчу роботу виконують згідно з планом фізичного виховання, працюють 2 спортивні секції. Традиційно в червні проводять «Битву націй». Куратор з групою виїжджають в ліс на локації, де проводяться спортивні й творчі змагання. Треба зазначити, що «Битва націй» сприяють згуртуванню студентського колективу в одну родину. У рамках місячника боротьби зі СНІД та в березні до Весвітнього дня боротьби з туберкульозом за допомогою працівників місцевої організації «Червоний Хрест» куратор проводить виховні години на тему: «Зупинимо СНІД», «Скажимо «Ні! туберкульозу». Насичене в коледжі і дозвілля. Яскравими подіями стали КВН, новорічні свята, конкурсно-розважальна програма до Дня Святого Валентина. Значну виховну роботу проводять у гуртожитках. Куратори груп кожного місяця перевіряють стан гуртожитку та в яких умовах живуть студенти. Завдання куратора – виявити дітей, схильних до заняттям спортом, і залучити їх до спортивних секцій. Процес виховання органічно поєднаний з процесом навчання молоді, опануванням нею основ наук, багатства національної й світової культури.

Педагогічний колектив Донецького національного медичного університету, зокрема кожен куратор, забезпечує гармонійний розвиток кожного студента, поважає кожну особистість, формує духовний світ і дбає про моральні цінності молоді.

Література:

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підруч. за модульнорейтинговою системою навч. для студ. магістр./ С. С. Вітвицька. – Київ: Центр навч. літ-ри, 2006. – 384 с.
2. Гладиш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія: навч. посіб. / В. А. Гладиш, Г. І. Лисенко. – Дніпропетровськ, 2014. – 416 с.

Федорова А.С.,
вчитель хімії та інформатики
Криворізької загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №75

САМОСТІЙНА РОБОТА З ХІМІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЗНАТЬ УЧНІВ З ПРЕДМЕТУ

Одним із завдань, що визначає зміст середньої освіти, є підготовка учнів до життя в сучасному світі. У даний час розроблено багато педагогічних технологій, які використовуються у навчанні учнів, але при цьому не можна забувати про самостійну роботу.

Вивченням різних аспектів самостійної роботи учнів займаючись широке коло дослідників. Так, дана проблема знайшла своє відображення та теоретичне узагальнення у педагогічній спадщині Ф. Дістервега, Я. Коменського, Н. Крупської, Й. Песталоцці, Ж. Руссо, В. Сухомлинського, К. Ушинського. Проблема організації самостійної роботи у процесі вивчення хімії знайшла своє відображення в працях науковців-методистів: О. Ярошенко, Н. Буринської, О. Блажко, І. Левіної, Р. Мікельсона та інших.

У навчальному процесі існує багато різних точок зору, щодо трактування поняття "самостійна робота учнів". Аналіз педагогічної літератури дає підстави виділити такі підходи до поняття самостійної роботи. Так в Педагогічному енциклопедичному словнику самостійну роботу учнів визначено як "індивідуальну або колективну навчальну діяльність, що здійснюється без безпосереднього керівництва вчителя".

І. Левіна вважає, що самостійна робота – "форма навчальної діяльності учнів, у процесі якої вони планують роботу, здійснюють самоконтроль, коригують хід і результати її виконання. Ця робота може виконуватись як завданням учителя, так і за власним задумом учнів".

2. Взаємодія учня і вчителя у площині проєктної діяльності : матеріали роботи творчої групи педагогів Волинської області // Проєктна діяльність у школі / упорядк. М. Голубенко. – К. : Шкільний світ. – С. 38-51.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Львів, 1997. – 376 с.
4. Єрмаков І. Компетентнісний потенціал проєктної діяльності / І. Г. Єрмаков // Проєктна діяльність у школі / упорядк. Голубенко. – К. : Шкільний світ, 2006. – С. 5-18.
5. Колесникова І. А. Педагогічне проєктирування : улюблене посібник (для вищих навчальних закладів) / І. А. Колесникова. М. П. Орчаківа-Сибірська ; под ред. В. А. Сластенина, І. А. Колесникової. – 3-е изд., стер. – М. : Академія, 2008. – 288 с.
6. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / [Піхота О. М., Кітченко А. З., Любарська О. М. та ін.] ; за заг. ред. О. М. Піхоти. – К. : АСК, 2002. – 255 с.
7. Педагогічне проєктирування / авт.-упорядк. А. Цимбалару. – К. : Шкільний світ, 2009. – 128 с.
8. Полат Е. С. Как рождается проєкт / Е. С. Полат. – М. : ИСО РАО, 1995. – 87 с.
9. Професійна освіта : словник : навчальний посібник / уклад. С. У. Гончаренко та ін. ; за ред. Н. Г. Нічкало. – К. : Вища школа, 2000. – 380 с.
10. Пулина А. А. Метод проєктів в практиці сучасного учителя : монографія / А. А. Пулина. – Симферополь : Нага, 2007. – 242 с.
11. Самохіна А. А. Обучение через делание / А. Самохіна // Учитель. – 2003. – № 4. – С. 23-26.

*Коряс Р. А.,
студентка 4 курсу;*

*Слюта А. М.,
доцент кафедри географії, к. ед. н.
Національний університет «Чернігівський коледж» імені Т. Г. Шевченка*

ПОЗАКЛАСНА ГЕОГРАФІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Велику роль у вихованні учнів, розширенні їх знань, розвиткові творчих здібностей належить спеціально організованій виховній роботі у позанавчальний час. Таку діяльність називають позакласною [1].

В сучасній школі залишається головною проблемою зниження пізнавального інтересу та пізнавальної активності учнів. Тому вся діяльність вчителів спрямована на такі форми й методи навчання географії, які організовані на краще засвоєння учнями навчального матеріалу, підвищення якості вмінь і навичок, на формування творчої особистості, яка здатна самостійно осмислювати й аналізувати процеси та явища. Всебітні шляхом активізації пам'яті, уяви, фантазії, на розвиток швидкості та гнучкості мислення, оригінальності, допитливості, точності, сміливості як основних ознак творчих здібностей учнів.

Позакласна робота є однією з головних ланок освітнього процесу в географії. Саме вона дає можливість не лише для розширення і поглиблення географічних знань, а й для розвитку творчої активності й самостійності учнів. їх нахилів, здібностей, кругозору, трудової, моральної, естетичної, екологічної виховання, посилення інтересу до предмета. Позакласна робота допомагає формувати учнівський колектив і виховує пошук відповідальності перед ним. У процесі позакласної роботи учні навчаються знаходити науково обґрунтовані рішення під час розв'язування конкретних практичних завдань у різних життєвих ситуаціях, проводити дослідження, орієнтуватися в сучасній науково-популярній літературі з різних галузей знань, уміти користуватися нею.

В позакласній роботі виділяють три основні форми залежно від кількості її учасників: індивідуальну, групову та масову. Серед можна виділити кілька основних гурток, секцій, географічних або туристсько-

учень відкриває нові знання – учитель рекомендує джерела знань; учень експериментує – учитель розкриває можливі форми і методи експерименту, допомагає організувати пізнавально-практичну продуктивну діяльність; учень обирає – учитель сприяє прогнозуванню результату вибору; учень – суб'єкт навчання, учитель – партнер; учень відповідає за результати своєї діяльності – учитель допомагає оцінити отримані результати і виявити способи вдосконалення діяльності [4, с. 8].

Отже, специфіка навчальної проєкції діяльності, полягає насамперед в активній діяльності розвитку учня та у зміні суб'єктно-об'єктних відносин у процесі навчання і виховання.

Суттєвими ознаками проєктної навчальної діяльності є: проєкт – це цілісна діяльність, яка не може бути несавершеною, оскільки однією з кінцевих її результатів є проєкт – це цілісна діяльність і виховання реальної практичної складової; проєктна діяльність ґрунтується на активній соціальної дії у вирішенні життя значимої проблеми [11, с. 24].

Важливим є визначення принципів проєкції діяльності:

- принцип протиступності, зорієнтований на майбутній стан об'єкта;
- принцип поєднаності, що зумовлює поступовий перехід від проєктного задуму до формування образу мети та образу діяльності;
- принцип унормованості передає інформацію про кожну проєктну дію, визначення її результату зворотного зв'язку потребує одержання інформації про кожну проєктну дію, визначення її результативності та коригування діяльності за потреби;
- принцип продуктивності зорієнтований на одержання результату;
- принцип саморозвитку передає розвиток суб'єкта проєктування в активній діяльності для досягнення спланованої мети, [4, с. 9].

Основними функціями проєкції діяльності є дослідницька, аналітична, прогностична, перетворювальна, унормувальна, конструктивна. Сучасна навчальна проєктна діяльність – це організаційна форма роботи, що реалізується у спільній (навчально-пізнавальній, дослідницькій, ігровій) діяльності учнів, характеризується партнерськими відносинами, спрямованістю на вирішення проблем, значимих для учасників проєкту, загальною метою та узгодженими способами діяльності.

Основними вимогами до організації навчальної проєкції діяльності є:

- наваність значимої в дослідницькому плані проблеми, що потребує інтегрованих знань, дослідницького пошуку, самостійної діяльності учнів (групова, парна чи індивідуальна); використання дослідницьких методів.

Проєктна діяльність завершується реальним практичним результатом, матеріали дослідження оформляються у вигляді альбому, збірника, фільму, виставки, путівника тощо. Обов'язковим є публічний захист проєкту. За підсумками роботи здійснюється ґрунтовний аналіз проєктних дій та виготовленого продукту. Якщо потрібно, пропонується корективи, дається оцінка, формуються пропозиції та рекомендації щодо можливого використання проєктного продукту. [2, с. 38]

Такий вид навчально-виховної діяльності передбачає спільну педагогічну діяльність із проєктуванням застосування різних методів і прийомів навчання, видів навчально-пізнавальної діяльності та мас вихованні спрямування на одержання кінцевого результату.

Ознаками проєкції діяльності є такі показники: здобуття нових знань, набуття вмінь на основі самостійної діяльності, навчання в дії; застосування різноманітних методів навчання, способів і швидкості діяльності, використання різноманітних засобів, планування діяльності в реальних обставинах врахування інтересів, практична (репродуктивна, дослідницька, творча) діяльність.

Під час проєкції діяльності передбачає створення продукту – навчального проєкту, який трактуємо як самостійно розроблений чи виготовлений продукт навчальної діяльності учня (учнів), що визначається суб'єктивною чи об'єктивною новизною, виконаний в умовах керування й консультування вчителя.

Література:

1. Брякова О. В. Проєктная деятельность в учебном процессе / О. В. Брякова, Т. В. Громова. – М. : Четыре пудра, 2006. – 32 с.

особливі умови для диференціації та індивідуалізації навчання відповідно до творчих здібностей, обдарованості, віку та психологічних та фізичних особливостей стану здоров'я дітей.

Отже, тільки на гурткових заняттях можна успішно впливати на індивідуальні здатності кожного школяра і це приносить певний успіх у розвитку й удосконалюванні кращих якостей.

Література:

1. Вербицький В., Малюрик Л. Аграрні аспекти виховання учнівської молоді. 2007. Спецвипуск (93). С. 3-7.
2. Іванова Л. Проектирование в обучении: дидактические приемы. Учитель. 2004. № 6. С. 11-15.
3. Марченко О.В. Организация научно-исследовательской деятельности учнів у загальноосвітньому навчальному закладі. Нова знання: Науково-методичний альманах. 2004. №4. С. 48-52.
4. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. посібник. К.: Либідь, 2002. 560 с.

Коширець А.І.,
студентка 3-Б курсу спеціальності «Початкова освіта»,
Науковий керівник – Н.В. Хомок
викладач природничих дисциплін, викладач вищої категорії, старший викладач,
Дуцький педагогічний коледж

ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА

Актуальність теми. Пріоритетним завданням сучасної системи освіти є спрямування учнів на вироблення пізнавальної активності до навчання. Серед сучасних здобувачів освіти в Україні поширюється проблема формування пізнавальної активності до навчальної діяльності учнів початкових класів, адже вона відіграє важливу роль у ефективності навчальної діяльності, саморозвитку і самовдосконаленню.

Першочерговим завданням вчителя є розвиток в учнів інтересу та формування пізнавальної активності до навчання, спонукати в дітей бажання вчитися, досягати відповідних цілей.

У статті розкриваються особливості формування пізнавальної активності молодшого школяра в освітньому процесі, описано методи та форми організації освітнього процесу учнів, які зроблять урок ефективнішим та цікавішим і допоможуть розкритися кожній дитині.

Ключові слова: пізнавальна активність, навчальна діяльність, молодший школяр.

Мета статті: Розкрити педагогічні умови підвищення активності молодших школярів під час вивчення уроку природознавства, розкрити значення тривалих прийомів на уроці

Висновок основного матеріалу. Сучасний період розвитку освіти характеризується значним відливом пізнавальної активності в освітній процес молодшого школяра. Пізнавальна активність важлива тим, що характеризує розвиток учня, його здібності, ставлення до навчання.

«Активність» означає свідоме, вольове, цілеспрямоване виконання розумової чи фізичної роботи, необхідної для оволодіння знаннями, вміннями, охочою користуватися ними у подальшій навчальній роботі чи практичній діяльності. Це готовність, здатність і прагнення до енергійного, ініціативного оволодіння знаннями, докладаючи вольових зусиль. Уроки доцільно будувати так, щоб кожен учень почувався так, ніби він сам здобуває знання, тобто учня слід підвести до розуміння нового матеріалу, а не викладати відразу готову думку.

Пізнавальна активність – це діяльнісний стан особистості, що виражається в наполегливому прагненні до знань, до розумової напруги і провну вольових зусиль у процесі оволодіння знаннями [1, с. 58].

Гра – явище багатозначне, вона навчає, розвиває, дає можливість відпочити. Дитинство без гри і грою грою є аномальним. У гри виявляються і розвиваються творчі здібності, увага, фантазія. Сучасна психологія вчить нас гра охочіше всі періоди життя людини. Це – важлива форма її життєдіяльності, а не викава [1, с. 191]. І гра це можливість провипити творчу активність, спрямувати зусилля на досягнення мети, прийти до нових ідей, що

красивий клуб, дитяче географічне товариство, краєзнавчий музей, а також географічні вечори і конференції, географічні екскурсії і спостереження, туристичні походи.

Роль і значення позакласної роботи в освітньому процесі закладах загальної середньої освіти беззастережно зростає. Позакласна діяльність сьогодні розглядається як важливий фактор найповнішого розкриття здібностей школярів та розв'язання різноманітних освітніх проблем, створення цілісної системи пошуку та виховання творчо обдарованої особистості. Свобода і можливість вибору улюблених занять у позакласний час впливає на школярів. При цьому організація діяльності дітей у формі дозволяє сприяти вільному спілкуванню у середовищі ровесників, з якими дитина вважає себе найтісніше пов'язаною і авторитет яких для неї беззастережний. У той же час, переживання успіху викликає позитивне ставлення до творчої діяльності і сприяє набуттю певного життєвого досвіду, навичок самостійної діяльності і поведінки, тобто поступово здійснюється становлення тих властивостей і якостей, які є складовими творчої особистості [2].

Однією з найбільш поширених форм позакласної роботи є географічні гуртки. Вони займають важливе місце і виконують функції, які не можуть забезпечити ніякі інші форми роботи, так як метою є виховання активності, самостійності, формування пізнавальних інтересів учнів, систематичне поглиблене вивчення цікавих для них тем [3].

Гурток («Географічний пізнання») – є важливим етапом вивчення учнями взаємозв'язків між природою та суспільством, пізнання навколишнього світу, збереження багатств навколишнього середовища формування краєзнавчих знань, умінь і навичок засобами позакласної освіти.

Програма гуртка спрямована на формування системного мислення, поглиблення знань, умінь, і навичок з окремих навчальних дисциплін та туристсько-краєзнавчої роботи.

Програма гуртка сприяє формуванню мовної культури, засвоєнню географічної, краєзнавчої та туристичної термінології, практичних навичок роботи з колекціями, гербаріями, обладнанням, компасом, картографічними матеріалами, користування туристичним спорядженням та обладнанням, виконання топографічних робіт, свідомого ставлення до власного здоров'я.

Беручи до уваги, що формування творчої особистості здійснюється в різнобічній діяльності, менш екологічну і соціальну основу, школярам надаються широкі можливості для участі в різних її видах навчальній і науково-дослідницькій діяльності, світському житті і охороні здоров'я.

Дослідницькі уміння школярів, що формуються в процесі гурткової роботи («Географічний пізнання») є результатом їх дослідницької діяльності з географії, тобто діяльності, організованої вчителем із використанням різних дидактичних засобів, спрямованої на виконання дослідницьких завдань, які вимагають пошуку моніторингу, дослідження, пояснення і доказу закономірних зв'язків і відношень, що досліджують експериментально, або фактів, явищ, процесів, задач, які теоретично аналізуються, в якій домінує самостійне застосування прийомів наукових методів пізнання і внаслідок яких учні активно опановують знання розвивають свої дослідницькі вміння й навички, формують пізнавальні мотиви й організаційні якості.

Таким чином, школярі навчаються самостійно одержувати знання через оволодіння специфічними процедурами, бачити проблему й висувати гіпотезу її вирішення, планувати й проводити експеримент, рефлексувати та оцінювати свою діяльність, переносити раніше засвоєні знання і вміння в нову ситуацію і т.д.

Програма гуртка передбачає варіативність як дидактичних принципів, так і елементів інноваційних методів навчання спрямованих на формування творчої особистості, включаючи оздоровчу та інструктивну спрямованість.

На заняттях гуртка «Географічний пізнання» використовують різноманітні методи навчання в залежності від віку гуртківців: пояснювально-ілюстративні (розповідь, пояснення, бесіда, ілюстрації та ін.), репродуктивні (відтворувальні), тренінгові (розвиток знань, набуття вмінь та навичок), дискусійні (проблемно-пошукові (дослідницькі, пошукові) методи навчання. При проведенні практичних занять перевага надається географічним дослідженням та пошуковій роботі, спортивним та руховим іграм і елементами туризму, краєзнавчим дослідженням за природою, об'єктами та інше [4].

Поряд з груповими, колективними формами роботи проводиться індивідуальна робота з гуртківцями в тому числі при підготовці змагань, конкурсів, виставок та інших масових заходів. Створення в